

Strategi för IT i skolan

Rapport från styrgruppen för IT i skolan

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Rapporten Strategi för IT i skolan godkänns.
2. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att tillsätta en styrgrupp för IT i skolan.
3. Styrgruppen ges i uppdrag att leda och utveckla det stadsövergripande ansvaret för IT-stöd till de pedagogiska verksamheterna i enlighet med Strategi för IT i skolan och inom ramen för ordinarie skolutvecklingsorganisation.
4. Stadsdelsnämnderna uppmanas att sträva efter att följa rekommendationerna i Strategi för IT i skolan.
5. Förskolor, skolor och andra pedagogiska enheter uppmanas att inom ramen för sitt ordinarie planerings- och kvalitetsarbete i möjligaste mån följa rekommendationerna i Strategi för IT i skolan.
6. Uppföljningen av läroplanens mål för IT i skolan ska ingå i den ordinarie uppföljning och redovisning som är beslutad i Kvalitetssystem för pedagogiska verksamheterna.
7. Stadsledningskontoret ska uppdatera och sprida projektkatalogen.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Bakgrund

I budget 2003 för Stockholms stad får kommunstyrelsen i uppdrag att inrätta en styrgrupp för utveckling och samordning av frågor rörande IT i skolan. Styrgruppen ska b.l.a. hantera frågor om drift och utveckling av skoldatanätet och kompetensutveckling av såväl pedagogisk personal som nätverksadministrerande personal.

Stadsledningskontoret tillsatte en arbetsgrupp som tagit fram ett förslag till E-strategi, *bilaga 2*. Den anger riktning för den utveckling av IT-lösningar som ska ske inom staden och på skolorna de kommande åren. Förslaget till strategi innehåller sju olika huvudpunkter där åtgärder är särskilt viktiga. För varje område finns förslag till åtgärder på tre nivåer; staden, stadsdelsnämnderna/utbildningsnämnden och skolorna.

De sju huvudpunkterna är:

- Bevaka att IT-relaterade kunskapsmål uppnås.
- Basera all utveckling på tydligt beskrivna verksamhetsbehov och förutsättningar samt på användarmedverkan.
- Prioritera IT-baserade verktyg, lösningar och kompetensutveckling som stödjer kommunikation.
- Kompetensutveckling ska i första hand ske i det dagliga arbetet.
- Övergå till rutiner som tar IT-baserade lösningar till hjälp.
- Säkerställ tillgång till IT-baserade lösningar där verksamheten utförs.

- Tydlig, central samordning för skolornas utveckling.

Remisser

Arbetsgruppens förslag till E-strategi för Stockholms skolor, *bilaga 2*, har remitterats till samtliga stadsdelsnämnder och utbildningsnämnden.

Bromma stadsdelsnämnd anser att en strategi för IT-användningen i stadens skolor är välkommen men att staden bör ta ett övergripande ansvar för att nödvändiga resurser avsätts.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till förslaget men är kritisk till detaljnivån i vissa skrivningar på nämnd och skolnivå.

Farsta stadsdelsnämnd anser att det är positivt med ett långsiktigt helhetsgrepp om skolornas IT-utveckling som förslaget tar.

Hägerstens stadsdelsnämnd anser att det är positivt med en gemensam IT-strategi för Stockholms skolor men anser att det är viktigt att stadsdelsnämnderna vidtalas innan beslut fattas som får ekonomiska konsekvenser.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till förslaget men anser att förslaget är för detaljerat och att det finns risk för att det är kostnadsdrivande.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd godkänner förslaget till IT-strategi för Stockholms skolor.

Kista stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget till IT-strategi för Stockholms skolor.

Kungsholmens stadsdelsnämnd ställer sig i huvudsak positiv till förslaget så länge det finns möjlighet för stadsdelsnämnderna att säga nej till lösningar som inte är lokalt tilltalande.

Liljeholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiva till förslaget men anser att finansieringen måste lösas.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd anser det är positivt att en strategi tas fram men anser att målbeskrivningar saknas, borde vara färre huvudområden, finansieringen måste lösas, jämställdhetsaspekten bör beaktas samt att dokumentet är svårt skrivet och måste ses över.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att det är bra med en gemensam IT-strategi för stadens skolor. Det finns dock svårigheter med att leva upp till strategin eftersom den innehåller förslag som avser direkt resursåtgång.

Rinkeby stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv men är kritisk till detaljnivån i förslaget och anser att det är nämnderna och skolorna som själva har att finna mål utifrån de övergripande målen för staden.

Skärholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till förslaget men anser att utvecklingen av IT-stöd för de funktionshindrade saknas.

Vantörs stadsdelsnämnd avlämnar ett förvaltnings svar.

Älvsjö stadsdelsnämnd tillstyrker förslaget men anser att förslaget är för allmänt hållet och att elevperspektivet saknas.

Östermalms stadsdelsnämnd anser att det är bra med en gemensam IT-strategi för stadens skolor men ser svårigheter med att leva upp till strategin eftersom den innehåller förslag som avser direkt resursåtgång.

Utbildningsnämnden godkänner förslaget med tillägg vad gäller krav på support och att förslaget borde betona vikten av spridning av goda exempel.

Mina synpunkter

Varje elev ska efter genomgången grundskola kunna använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande. Det står i läroplanen, kapitel 2.2 Kunskaper. Det är ett tydligt och viktigt mål för skolan. För att uppnå detta mål behövs inte fler mål, eller nya styrdokument. Istället behövs ett förtydligande av hur staden kan stödja uppfyllandet av detta mål och hur informations- och kommunikationsteknik i stadens skolor ska kunna vara ett verktyg för elever och skolan att också nå de andra målen i läroplaner och skolplan. Den föreslagna e-strategin ska vara riktlinjer i staden för hur IT för de pedagogiska verksamheterna ska utvecklas och vara ett stöd till den lokala skolutvecklingen.

Informationsteknik kommer i sig aldrig att rädda mänskligheten. Men de människor med goda avsikter som lärt sig kommunicera, bl.a. genom IT, har de bästa förutsättningarna att vrida utvecklingen åt rätt håll. I en globaliserad värld är kommunikation avgörande och det är den som gör världen globaliserad. Den krymper. Barriärer som språk, fysiska avstånd, kulturer och religioner blir allt mindre betydelsefulla. Ungdomar lär sig förstå och respektera andra människor från hela världen samtidigt som deras nyfikenhet ökar. Informationstekniken har varit drivkraften för att skapa detta. Det är positivt. De ungdomar som har redskapen och möjligheterna att ta vara på denna nya stora värld som blir tillgänglig blir så mycket rikare.

Baksidan har naturligtvis varit att de ungdomar som inte haft tillgång till dessa nya möjligheter hamnar på efterkälken. Det har visat sig att det är en klassfråga huruvida IT har blivit ett sätt för unga att göra världen och kunskapen tillgänglig eller inte. Inte så mycket vad gäller införskaffandet av datorer som i hur barn och unga begriper de nya sammanhang som IT kan ge. Att navigera i denna stora informationsbank ger helt olika förståelser beroende på vilken begreppsapparat man har, vilka analyser man gör och vad innehållet i kunskapsinhämtningen är.

På samma sätt är inte många barn och unga vana att hämta, sila och kritiskt granska information som hämtas via IT. Här blir tudelaren än tydligare. De som kan detta kommer att hantera det extrema kommunikationssamhället utan problem och skaffa sig ett försprång som i sin tur ställer andra utanför. Dessutom öppnar informationstekniken dörren för många barn och unga att genom andra uttryck, än de verbala, utveckla sina förmågor. Det blir enkelt att göra musik och film, uttrycka sig genom bilder eller göra egna fanzines m.m. Denna möjlighet är oerhört viktig särskilt för dem som annars har svårt att hävda sig. Eller för dem som har svårt att inhämta kunskap på traditionellt sätt kanske genom att de har funktionshinder. Här blir skolans roll viktig. Skolans uppdrag är att främja alla elevers lärande för att därigenom förbereda dem för att leva och verka i samhället. Då blir det självklart att använda informationstekniken som ett pedagogiskt verktyg.

Vi har dock sett att IT-användningen har varierat kraftigt mellan skolorna och mellan stadsdelsnämnder. Stödet har varierat, liksom satsning av resurser. Det beror naturligtvis på att prioriteringarna ser olika ut i olika stadsdelar, men också på att ansvarsfrågor och strukturering av vad som förväntas av staden, nämnder och skolor på området har varit otydligt. Generellt visar dock årets brukarundersökningar att elever och föräldrar är genomgående missnöjda med hur IT används i undervisningen. För elever i årskurs nio är det den fråga som de är minst nöjda med. Undersökningar visar att skolor kan bli mycket bättre på att använda IT. Med strategiska riktlinjer vill vi tydliggöra dels ansvars- och organisationsfrågor kring ett samordnat IT-arbete på skolorna och dels vad som

förväntas av stadsdelsnämnder och skolor. Det senare ska vara möjligt att följa upp och utvärdera inom stadens och skolornas ordinarie uppföljningssystem.

Flera remissinstanser har påpekat att ett genomförande av IT-strategin kräver att resurser tillförs. I stadsdelsnämnder och skolor är ekonomin ansträngd och det kan te sig omöjligt att prioritera informations- och kommunikationsteknik. Idag har Stockholms stad uppskattningsvis 15 000 datorer i skoldatanätet. 6 000 av dem använder sig av Windows -98 som inte har tillräcklig prestanda för att klara de moderna programmen såväl för kommunikation som för pedagogiska hjälpmedel. Dessa datorer behöver bytas ut och skolorna bör se denna investering som en av flera för att öka elevernas möjligheter att nå målen. För de enheter som idag inte har några datorer alls kan ett första steg vara att anmäla sitt intresse till föreningen Infos som är en datorförmedlande ideell organisation. Den får medel ur stadens miljömiljard för att återanvända datorer och donera dem till förskolor och skolor. Förvaltningar och bolag i Stockholms stad som byter ut sina datorer bör också vända sig till Infos.se

Det handlar också ofta om kompetensutveckling för att IT ska bli ett naturligt verktyg i verksamheten både i det pedagogiska och det administrativa arbetet. Dels måste skolpersonal och elever i dialog utveckla arbetsformer, såväl för skolan som helhet som för de enskilda klasser och eleverna, där IT är ett alternativ för kommunikation och kunskapsinhämtning. Dels måste personal utbildas i hur de kan använda IT i sin undervisning. På detta område finns exempel på hur kompetensfonden stöder projekt i stadsdelar. IT i skolan ska också naturligt ingå i den ordinarie skolutvecklingen på enhets-, stadsdels- och stadsövergripande nivå.

Det krävs att stadsledningskontoret tar ett helhetsgrepp över IT-frågorna i de pedagogiska verksamheterna. Utveckling av kommunikationsverktyg, av tillgång till program som används i undervisningen samt av administrativa system som också stödjer kvalitetsarbetet måste samordnas. Skolor som ännu inte har valt kommunikationssystem bör välja det av staden upphandlade systemet. Detta av ekonomiska skäl men också för att det ska bli möjligt att systemet används stadsövergripande.

Stadsdirektören bör tillsätta en styrgrupp för IT i skolan med en referensgrupp som består av representanter från de 19 nämnderna. Jag vill förvissa mig om att frågorna fortsätter utvecklas inom staden, särskilt vad gäller ansvaret på kommunövergripande och stadsdelsnämnds-nivå. Samordning, erfarenhetsutbyte och ibland gemensamma lösningar betonas starkt i arbetsgruppens förslag. Centralt stöd och styrning är därför angeläget. Styrgruppen ska ansvara för detta. För erfarenhetsutbytet och fortbildningen ska styrgruppen kunna använda sig av den ordinarie strukturen för skolutveckling i staden. Jag förutsätter att styrgruppen, i enlighet med e-strategins intentioner, hittar arbetsformer för att ta till vara användarperspektivet och baserar sitt arbete på de lokala behoven.

Jag föreslår kommunstyrelsen besluta följande

1. Rapporten Strategi för IT i skolan godkänns.
2. Stadsledningskontoret ges i uppdrag att tillsätta en styrgrupp för IT i skolan.
3. Styrgruppen ges i uppdrag att leda och utveckla det stadsövergripande ansvaret för IT-stöd till de pedagogiska verksamheterna i enlighet med Strategi för IT i skolan och inom ramen för ordinarie skolutvecklingsorganisation.
4. Stadsdelsnämnderna uppmanas att sträva efter att följa rekommendationerna i Strategi för IT i skolan.
5. Förskolor, skolor och andra pedagogiska enheter uppmanas att inom ramen för sitt ordinarie planerings- och kvalitetsarbete i möjligaste mån följa rekommendationerna i Strategi för IT i skolan.

6. Uppföljningen av läroplanens mål för IT i skolan ska ingå i den ordinarie uppföljning och redovisning som är beslutad i Kvalitetssystem för pedagogiska verksamheterna.
7. Stadsledningskontoret ska uppdatera och sprida projektkatalogen.

Stockholm den 30 november 2005

ERIK NILSSON

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande gjordes av borgarråden *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (båda m) enligt följande.

IT kan erbjuda ett spännande verktyg för att ytterligare utveckla såväl pedagogiken och undervisningen i skolan som hur staden som helhet sköter sina åtaganden gentemot medborgarna. Det finns stor anledning att fortsätta det arbete med förbättrat IT-stöd som inleddes under den förra mandatperioden. Av särskild vikt inom skolans område är att staden fortsätter arbetet med att förbättra redovisningen av skolornas resultat och inriktning för att underlätta föräldrars och elevers val av skola.

ÄRENDET

Stadsledningskontoret har tillsatt en arbetsgrupp som tagit fram ett förslag till E-strategi. Den anger riktning för den utveckling av IT-lösningar som ska ske inom staden och på skolorna de kommande åren. Förslaget till strategi innehåller sju olika huvudpunkter där åtgärder är särskilt viktiga. För varje område finns förslag till åtgärder på tre nivåer; staden, stadsdelsnämnderna/utbildningsnämnden och skolorna.

De sju huvudpunkterna är:

- Bevaka att IT-relaterade kunskapsmål uppnås.
- Basera all utveckling på tydligt beskrivna verksamhetsbehov och förutsättningar samt på användarmedverkan.
- Prioritera IT-baserade verktyg, lösningar och kompetensutveckling som stödjer kommunikation.
- Kompetensutveckling ska i första hand ske i det dagliga arbetet.
- Övergå till rutiner som tar IT-baserade lösningar till hjälp.
- Säkerställ tillgång till IT-baserade lösningar där verksamheten utförs.
- Tydlig, central samordning för skolornas utveckling.

REMISSER

Ärendet har remitterats till samtliga stadsdelsnämnder samt utbildningsnämnden.

Bromma stadsdelsnämnd beslutade den 26 augusti 2004 att ställa sig bakom stadsdelsförvaltningens yttrande.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Revisionskontoret har tidigare påpekat att det i stadens skolor finns olika standard och omfattning av modern datorutrustning och kunskap om hur utrustningen används. Så länge som stadens resurser till skolorna för IT-teknisk utrustning och kompetens inte öronmärks, måste man räkna med att olikheterna består beroende på hur man klarar att prioritera resurserna totalt sett inom en skola.

Vi saknar skrivning om att strategin riktar sig till alla personalkategorier på skolan och att dessa lyfts fram i en helhetssyn på hela skolans personal. Det finns också anledning att överväga hur styrningen av IT-utvecklingen sker. Inom skola-förskola området finns idag flera styrgrupper och flera utvecklingsprojekt såsom införande av nytt verksamhetssystem (Bosko), skolportaler mm. Det är angeläget att säkerställa en ökad användarstyrning av utvecklingen genom att det finns en övergripande styrgrupp som har ansvaret för all IT-utveckling inom skola, förskola och övrig barn- och ungdomsverksamhet. I en sådan övergripande styrgrupp bör företrädesvis förvaltningschefer från berörda förvaltningar ingå. Under en sådan styrgrupp kan det sedan finnas olika arbetsgrupper etc som arbetar med olika delar.

Våra kommentarer i övrigt till e-strategiförslaget görs nedan under respektive nämnda rubriker som e-strategin fokuserar på:

1. Vi delar utredningens uppfattning att IT är ett viktigt stöd för elevers lärande och framtida yrkesstudier och yrkesliv. Vi anser dock inte att IT i sig är att likna vid ett ”fjärde basämne”, som utredningen betraktar det. Som ett viktigt verktyg måste dock lärare och elever ges stöd att behärska och kunna hantera IT som ett av flera verktyg/medel i skolans läroprocesser.

2. När nya IT-baserade lösningar är under utveckling i staden är det av oerhört stor vikt att användarna involveras för att som utredningen skriver ”säkerställa anpassning efter användarna och användarnas villkor.”
3. Här behövs ett vidare perspektiv som omfattar behovet av att kommunicera om verksamheten utåt med andra intressenter än bara med hemmen. Verktyg för hantering av skolornas webb-platser bör vara av samma slag som stadsdelsnämndernas verktyg.
4. Behovet av teknisk kompetens hos skolans personal kan som utredningen skriver med fördel förstärkas genom fortbildning som anordnas och bekostas av kompetensfonden.
5. IT-baserad informationsspridning bör tillhandahållas genom lättanvända tekniska lösningar.
6. –
7. Staden bör som framgår av förslaget vara tydlig med att avsätta resurser för genomförandet av e-strategin så att det på stadsdelsnivå ges möjlighet till att skapa en resurs med särskilt samordningsansvar i form av en ”edu-samordnare”. Skolan bör inarbeta e-strategin i sitt skolutvecklingsarbete.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslutade den 15 maj 2004 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 7 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget till strategi för IT i skolan men är kritisk till detaljnivån i vissa skrivningar på nämnd och skolnivå. Förvaltningen anser att utifrån stadens övergripande mål är det är nämnderna och skolorna som ska formulera prioriteringar och åtgärder med hänsyn tagen till lokala förutsättningar. Med en längre remisstid hade förskole-skolråd, ungdomsråd, lärare och elever haft möjlighet att yttra sig.

Det är positivt att förslaget lyfter fram behovet av utveckling av IT-baserad verksamhet i skolan för såväl undervisning och skolans administration som för kommunikation med föräldrarna. Möjligheten att motsvara dessa behov ser i dagsläget olika ut för skolorna. Orsaken till detta kan bero på många olika faktorer exempelvis skolans ekonomiska villkor och personalens kompetens inom IT-området.

I förslaget beskrivs skolledarens viktiga betydelse som förebild för IT-utvecklingen på skolan. Genom att skolledaren använder och visar på möjligheter med IT i det dagliga arbetet stimuleras personalens IT-användning. Enligt förslaget ska skolledaren delta i utvecklingsprojekt kring IT. Förvaltningen är tveksam till om det behöver vara en skolledaruppgift. Deltagare i utvecklingsprojekt kan med fördel utses bland skolans personal vilket också skulle innebära att några lärare får spetskompetens inom ett område och därmed kan fungera som handledare till sina arbetskamrater.

Förvaltningen välkomnar att förslaget lyfter fram att kompetensutveckling ska ligga så nära verksamheten som möjligt. Förvaltningen anser att kompetensutveckling enligt en flerstegsmetodell med inte så ambitiösa mål är att föredra framför omfattande datautbildningar som tenderar till att bli svåra att omsätta i praktiken. En fördel är att undervisningen pågår under en längre period och varvar teori med praktisk tillämpning. Varje skola bör se till att kompetensutveckla personalen till en gemensam grundnivå.

Av förslaget framgår att all utveckling inom området ska baseras på tydligt beskrivna verksamhetsbehov och förutsättningar. I det sammanhanget framhålls att skolan ska identifiera, beskriva och förmedla verksamhetsbehov och förutsättningar till stadsdelsförvaltningen/ utbildningsförvaltningen och i förlängningen till staden. Förvaltningen vill understryka vikten av en tydlig och god kommunikation i detta avseende för att påvisa de svårigheter och möjligheter som finns på skolorna.

Förvaltningen anser att förslaget om att med hjälp av IT utarbeta former för ett tids- och platsberoende lärande och arbete är intressant och värt att utveckla. Utifrån ekonomiska förutsättningar kan skolorna ha mer eller mindre lätt att leva upp till detta arbetssätt.

Ökad tillgänglighet till datorer och en ökad krets av användare måste alltid vägas mot IT-säkerhet och eventuell skadegörelse.

För att E-strategin ska kunna genomföras måste nödvändiga resurser avsättas i såväl staden som i utbildningsnämnd/stadsdelsnämnd. Detta konstateras också i förslaget. IT-satsningar är en del i det prioriteringsarbete som stadsdelsnämnd och skolor ställs inför. Det är därför viktigt med en konstruktiv dialog mellan samtliga nivåer i staden innan centrala beslut om nya strategier eller centrala beslut om inköp av hård- och mjukvara fattas.

Förvaltningen anser att det finns ett stort behov av en tydlig central samordning för skolornas IT-utveckling. Mellan de olika nivåerna i staden har samordning, kommunikationskanaler och ansvar för spridning av information varit otydlig. Att standardisera och följa upp stadens IT-verksamhet är nödvändigt. Skolorna i stadsdelen har i dag egna rutiner och strategier som de arbetar efter. Utan att ta ifrån skolornas möjlighet att forma sin egen verksamhet bör lokala riktlinjer för per nämnd IT-arbetet utarbetas. Det finns flera ansvarsområden som behöver fastställas bland annat vad som ryms inom det pedagogiska ansvaret och vad som ryms inom det tekniska ansvaret.

Farsta stadsdelsnämnd beslutade den 17 juni 2004 att som svar på remissen till kommunstyrelsen överlämna och återropa stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser mycket positivt på det långsiktiga helhetsgrepp om skolornas IT-utveckling, som förslaget tar. Det innebär ett tydligt avståndstagande från den övertro på IT-användningens förmåga att snabbt och radikalt förändra skolan, som under en lång tid funnits.

På ett mycket bra sätt pekar också förslaget på nödvändigheten av att all IT-utveckling på skolorna och all kompetensutveckling på området, måste basera sig på tydligt upplevda verksamhetsbehov. Vid hittillsvarande IT-satsningar inom Stockholms skolor har detta inte alltid varit fallet.

Samtidigt som förslaget innebär en tydlig och välkommen realism i sina ambitioner, är det ändå offensivt t ex i skrivningen om ”en fjärde basfärdighet”. Förvaltningen vill därför tillstyrka förslaget till IT-strategi för Stockholms skolor.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslutade den 22 juni 2004 att godkänna förvaltningens förslag till remissyttrande och överlämna detta till kommunstyrelsen.

Anita Stenlund m fl (kd) lämnade förslaget utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Sven Lindeberg m fl* (fp), bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Margareta Cederfelt m fl* (m), bilaga 1.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Det är positivt att styrgruppen för IT i skolan har utarbetat en gemensam strategi för Stockholms skolor. Strategin kommer att vara ett stöd i skolornas fortsatta arbete med att utveckla IT som ett verktyg i olika delar av verksamheten. Strategin är lättillgänglig och bör kunna vara ett underlag till diskussioner mellan skolledning och skolans personal om hur det fortsatta arbetet ska se ut på den lokala skolan.

Strategin är inom varje delområde uppdelad på vad staden bör göra, vad stadsdelsnämnden/utbildningsnämnden bör göra samt vad skolan bör göra. Det är bra att en ansvarsfördelning

föreslås inom staden men eftersom innehållet kan tolkas olika är det viktigt med en fortsatt dialog mellan staden, stadsdelarna och skolorna. En fortsatt positiv utveckling bygger på att alla berörda tar ansvar för sina delar samt medverkar till samverkan och kunskapsutbyte.

Stadsdelsförvaltningarna kommer att få pengar till utbildningsinsatser kring kompetensutveckling med IT inom de pedagogiska verksamheterna, Kompetensfonden diarienummer 322-1180/2004. Kompetensutvecklingen kan ske enligt olika modeller vilket aktualiserar frågan om E-strategi för stadsdelarna och de enskilda skolorna.

Vi vill från förvaltningens sida också lyfta fram att det är viktigt att staden vidtalar stadsdelarna innan beslut tas som får ekonomiska konsekvenser för stadsdelarna och skolorna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslutade den 15 juni 2004 att överlämna och återopa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Gille Rausén m fl* (fp), *Michael Wiklund m fl* (m) och *Fredrik Wallén* (kd) till förmån för eget yrkande om att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 28 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser förslaget till e-strategi är ett bra underlag, som beaktar såväl långsiktighet, konkreta åtgärder som ansvarsfördelning. Den tidigare utvecklingen av datorns roll i stadens skolsystem har haft många brister i detta hänseende. Avsevärda belopp har avsatts i centrala satsningar, som ännu inte på långt när motsvaras av nyttjandet. En förbättrad samverkan mellan stadens olika nivåer och funktioner är nödvändig, för att dra maximal nytta av gjorda och kommande insatser. Samordningen mellan teknik, pedagogik, ledning, och ekonomi är en kritisk framgångsfaktor.

Det är samtidigt viktigt att beakta att stadsdelsförvaltningens resurser för utvecklingsarbete är mycket begränsad av ekonomiska skäl. Det är en medveten strävan att föra ut så mycket som möjligt av resurserna till skolenivån, vilket reducerar förvaltningens kapacitet. Vissa av förslagen i e-strategin förefaller därför inte helt realistiska, om än önskvärda.

Detaljrikedomen i förslaget gör att dokumentet får mer karaktär av plan än strategi, och blir väl långt genom att många insatser upprepas på flera ställen. Det är viktigt att gemensamma strävanden formuleras, men inte nödvändigt att upprepa att den högre nivån ”ska erbjuda...” och den lägre nivån ”ställa krav på...”. Förvaltningen förordar en viss komprimering av materialet.

Samtidigt konstateras att IT-kunskapsnivån är mycket varierat inom skolverksamheten, både på ledningsnivå och bland skolans personal. Detta ställer krav på tydlighet om strategin ska kunna få en spridning hos alla berörda. Det kravet uppfyller förslaget i många delar.

Förvaltningen stödjer förslaget om uppläggning och innehållet i huvudsak, men föreslår ändring på rubrik och innehållsformuleringar i punkt 1 och att budgetdelen under punkt 7 lyfts upp till egen punkt.

Därutöver lämnas följande synpunkter:

Rubriken ”Bevaka att IT-relaterade kunskapsmål uppnås” bör ändras. Begreppet ”IT-relaterad” är diffust, och användningen av datorer i undervisningen är inte bara kopplat till kunskapsmålen. Förvaltningen föreslår istället ”Säkerställa skolans behov av Informations- och kommunikationsteknologi, IKT” eller något liknande.

Kommentaren att ”Nationella styrdokument formulerar viktiga kunskapsmål” förefaller så självklara att den är överflödiga. Men att målen – och då inte bara kunskapsmålen - i styrdokumenten utgör ramen för e-strategin bör poängteras. Strategin bör utformas som ett stöd, inte en pålaga.

Skolan måste ha förutsättningar för alla elever att lära sig hantera och använda IKT i sitt lärande såväl i som utanför skolan. IT-användningens syfte är att varje elev efter genomgången

grundskola kan använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande (LPO94).

I övrigt omnämns IT inte i styrdokumenterna (förutom i kursplanen för musik). Kommunala mål som kompletterar de nationella kan vara en fördel, t ex som förslaget gör. Begreppet ”Fjärde basfärdigheten” bör dock hanteras med varsamhet, inte som ett allmänt accepterat faktum.

Bristen på målformuleringar kring IKT i styrdokumenterna innebär inte att frågan har låg prioritet. De stora satsningar som staten gjort på att utveckla användandet av IKT i skolan bör också omnämnas i strategin.

Begrepp som ”användaren” och ”slutanvändaren”, är oklara och behöver förtydligas. Förvaltningens erfarenhet är dock att för mycket av utvecklingen hittills varit toppstyrd av teknikspecialister och att pedagogikens inflytande varit otillräckligt.

Det är samtidigt viktigt att poängtera ledningsbehovet i utvecklingen, såväl den formella som den informella. Med den informella ledningen avses här de personer som hunnit utveckla mest kunskaper om IKTs möjligheter och som därför driver på utvecklingen. En förbättrad samverkan mellan dessa komponenter bör eftersträvas. I verksamhetsbehovet bör arbetslagsutvecklingen i skolan noteras, så att hänsyn till denna också tas.

Stadsdelen har ingen egen utveckling av metoder för användarmedverkan i utvecklingsprojekt, och kan i detta sammanhang knappast erbjuda mer än samordning och informationsförmedling.

Texten bör begränsas till vad som ska gälla inom IKT-området, inte kompetensutveckling generellt. Skolorna kan inte i alla lägen prioritera enbart kompetensutveckling med integrering av IKT. Kompetensutvecklingen inom IKT bör utformas så att skolornas arbetslagsutveckling stöds.

Förvaltningen delar uppfattningen att strävan ska vara att arbeta med så användarvänliga datasystem, men att gå så långt att ”endast upphandla och utveckla lättanvända lösningar” är mer tveksamt. Ibland krävs mer komplicerade lösningar av effektivitetsskäl. Och vad som anses vara lättanvänt är ofta en personlig bedömning.

Det framgår inte vad som avses med att nämnderna ska ”stödja införande av IT-baserade lösningar för informationsspridning på skolorna”. Rimligen bör samma system användas inom skolorna som mellan dem och med andra kontakter. Inom skolorna är fysiska möten en väl så viktigt kommunikationsform, som inte till varje pris ska ersättas av IKT.

Skolornas information till personal, elever och föräldrar bör inte i första hand vara IT-baserat. De personliga kontakterna är och förblir de viktigaste, men ett ökat användande av IKT som komplement bör utvecklas. Alla tidigare rutiner för informationsspridning bör därför inte avvecklas – bara de som kan göras bättre med IKT.

Vad som avses med att ”stödja process- och flödesanalyser i skolorna och i den egna nämnden” är oklart. För att kunna ta ställning till punkten behöver meningen utvecklas, eljest utgå.

Den materiella nivån på IKT-tillgång som stadens skolor ska ha bör fastställas. En rimlig nivå idag kan vara 1 dator/6 elever. Nuvarande norm med dubbel datortäthet i skolor 6-9 jämfört med år F-5 kan ifrågasättas både ur ekonomiskt och verksamhetsmässigt perspektiv. Vid fastställande av resursfördelningen måste sedan täckning för denna kostnad vara medräknad. Denna nivå måste även säkerställas för skollokalerna som av fysiska skäl eller andra saknar fiberoptisk anslutning.

En viktig samordningsfråga är hur det tekniska stödet mellan stad, stadsdel och skola bäst fördelas. Denna fråga bör analyseras, både på kort och på lång sikt.

Budget

Frågan om budget för IKT bör vara en av e-strategins huvudpunkter. Ett fastställande av materiell nivå på IKT-tillgången möjliggör kostnadsberäkning för nyanskaffning, underhåll och drift av verksamheten, vilket saknas idag.

De generella insatserna avseende nät, serverdrift, programlicenser och dylikt som är kopplade till denna nivå bör finansieras centralt. Det finns ingen poäng med att först dela ut pengarna till stadsdelarna för att sedan ta samla in dem via interdebiteringar.

Förvaltningens förutsättningar för att stödja skolornas planering och budgetering är begränsade, och strider något mot tanken på självständiga resultatenheter. Dessa punkter bör därför utgå. Givetvis får skolorna hjälp och stöd vid behov, men inte som rutin. Härvidlag skiljer sig inte budget och planering av IKT från övrig skolverksamhet.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd beslöt den 22 juni 2004 att tillstyrka arbetsgruppens förslag till e-strategi för Stockholms skolor.

Särskilt uttalande gjordes av *Bengt Carlsson m fl* (m), *Fredrik Lundin m fl* (fp) och *Patrik Holmberg* (kd), bilaga 1.

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen föreslår att nämnden tillstyrker förslaget i sin helhet.

Kista stadsdelsnämnd beslöt den 15 juni 2004 att godkänna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande över remissen.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Strategin kan med sin tydliga ansvarsfördelning mellan de olika nivåerna; staden – stadsdelen – skolorna, bli en god hjälp för såväl förvaltning som rektorer i arbetet med att driva IT-frågorna. Det blir tydligt på vilken nivå ansvaret ligger inom vart och ett av de sju områdena. Arbetsgruppen har haft en bred sammansättning vilket bidragit till att förslaget blivit väl balanserat både med avseende på innehåll och fördelning av ansvar. De behov som legat till grund för arbetsgruppens uppdrag finns i hög utsträckning inom stadsdelen Kista, varför en central strategi kan visa vägen då förvaltning och skolor i samråd skall fastställa mål för IT-användningen inom Kista kommunala skolor. Förvaltningen ser positivt på arbetsgruppens förslag till E-strategi för skolan, och föreslår att stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens yttrande.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslöt den 15 juni 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 27 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslaget till E-strategi för skolan har en bra och tydlig struktur. Det framgår klart vem som är ansvarig för vad. Nedan kommenteras de sju huvudpunkterna:

1. Det är bra att IT-målens uppfyllelse bevakas. Det är dock tveksamt om IT-kunskap kan definieras som en fjärde baskunskap (efter svenska, engelska och matematik).
2. Det är självklart att nya IT-baserade lösningar ska baseras utifrån verksamhetens behov och förutsättningar. Det är bra att användarna involveras i ett tidigt skede av utvecklingen.
3. Det är bra att det utvecklas metoder för kommunikation mellan lärare och elever och inte minst mellan lärare och elever i olika skolor i olika stadsdelar. Erfarenhetsbyte skolor emellan kan på sikt främja integrationen. Det är också positivt att det finns bra elektronisk kommunikation mellan skolan och hemmet. Redan idag fungerar kommunikationen smidigt genom e-post och telefon. Det är viktigt att en ny portallösning underlättar arbetet istället för att bidra till ökad administration.

4. Kompetensutvecklingen är viktig inom IT-området. Det är positivt att det tydliggörs att den ska anknytas till det pedagogiska arbetet. Utvecklingen går fort framåt och det kan vara svårt för alla att hänga med. Det är då speciellt viktigt att chefer och ledare föregår med gott exempel. E-strategin poängterar skolledarnas nyckelroll i IT-utvecklingen vilket är bra.
5. En förutsättning för att öka IT-användningen vid olika administrativa rutinuppgifter som till exempel informationsspridning är att verka för att tidigare rutiner avvecklas. Även här har chefer och ledare en viktig uppgift som förebild. Tillgången på IT-arbetsplatser och uppkoppling mot erforderliga nät för all skolpersonal är även det en förutsättning för en bra IT-utveckling. Det är samtidigt viktigt att komma ihåg att både iordningställande av arbetsplatser och inköp av datorer ofta medför höga kostnader.
6. Det är bra att samordna inköp vid större investeringar. Det är också bra att staden har en gemensam strategi. Samtidigt måste det finnas möjlighet för stadsdelsnämnderna att kunna säga nej till lösningar som inte är lokalt tilltalande.

Sammanfattningsvis är förslaget till E-strategi för Stockholms skolor väldigt teknisk i sin formulering. Det saknas pedagogiska visioner kopplat till IT-utveckling. Möjligen kan man finna det i den projektkatalog som ska komma att komplettera E-strategin. Den finns dock inte med i det utsända materialet.

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslöt den 22 juni 2004 att godkänna förvaltningens svar på remiss angående strategi för IT i skolan.

Särskilt uttalande gjordes av *Magnus Hellström m fl* (m) likalydande med särskilt uttalande anfört av (m) i Hägerstens stadsdelsnämnd, bilaga 1.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Det är förvaltningens mening att det förslag som nu lagts fram av styrgruppen för IT i skolan ger en bra bild av det ansvar och behov av utveckling och samordning som finns på olika nivåer i staden för att IT ska vara en effektiv och användbar lösning i all kommunikation såväl internt som externt i skolans dagliga arbete.

Under punkt 7, tydlig central samordning för skolornas IT-utveckling, beskrivs också ansvaret för att formulera och genomföra en långsiktig budget för IT i Stockholms skolor. För alla nivåer gäller att krav ställs på att en finansiering av förväntade kostnader måste vara möjlig för att förverkliga de goda intentioner som förslaget innehåller.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd beslöt den 17 juni 2004 att som svar på remissen överlämna och åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av *Pär Hommerberg m fl* (fp), *Michael Schartau m fl* (m), samt *Torbjörn Andring* (kd) likalydande med särskilt uttalande anfört av (fp) i Hägerstens stadsdelsnämnd, bilaga 1.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det är bra att det tas fram ett dokument som anger den strategiska inriktningen och utvecklingen av användandet av IT i stadens skolor. Det behövs en samordning i staden. En bra strategi ska vara ett stöd för verksamheten och ge utrymme för nytänkande och bidra till verksamhetsutveckling. Förvaltningen vill lyfta fram några områden enligt nedan.

Förvaltningen anser att BoSko (det nya IT-stödet för barnomsorg och skola) och Skolportal Stockholm bör kopplas till E-strategin, för att få en helhet i E-strategin för Stockholms skolor. På sidan tre under förord står: ”En utgångspunkt för hela E-strategin är att IT inte får ses som en isolerad fråga, utan som *starkt sammanflätad med* verksamheten, med dess behov och förutsättningar”. Förvaltningen anser att texten bör omarbetas och ”starkt sammanflätad med” bör ersättas med ”utgå från”. Det är verksamheten som ska styra hur IT ska användas.

Under punkt 5 Övergå till rutiner som tar IT-baserade lösningar till hjälp står under både nämnd och skola ”Avveckla tidigare rutiner för informationsspridning”. Innan informations-spridning i form av pappersprodukter avvecklas måste nämnder och skolor försäkra sig om att ingen användare/medborgare utestängs på grund av att de inte har tillgång till IT-baserat system.

Mål

Förvaltningen saknar en tydlig målbeskrivning. Det enda förvaltningen uppfattar som ett mål är på sidan tre under förord ”IT-användningen i skolorna syftar till att allmänt stimulera eleverna, öka elevernas lärande, göra skolarbetet roligare och verksamheten mer effektiv”.

Struktur

De sju huvudområdena bör kunna minskas till fem. Förvaltningens uppfattning är att strategin då blir mer överskådlig. Område 1 ”Bevaka att IT-relaterade kunskapsmål uppnås” kan tas bort. Detta område återfinns i läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, LPO 94. Uppföljning kan ske i skolornas årliga kvalitetsredovisning, som sammanställs centralt i staden. Område 3 ”Prioritera IT-baserade verktyg, lösningar och kompetensutveckling som stödjer kommunikation” och område 4 ”Kompetensutveckling ska i första hand ske i det dagliga arbetet” kan slås ihop. Båda tar enligt rubrikerna upp kompetensutvecklingen.

De fem huvudområdena skulle då bli:

1. Basera all utveckling på tydligt beskrivna verksamhetsbehov och förutsättningar samt på användarmedverkan
2. Prioritera IT-baserade verktyg, lösningar och kompetensutveckling
3. Övergå till rutiner som tar IT-baserade lösningar till hjälp
4. Säkerställ tillgång till IT-baserade lösningar där verksamheten utförs
5. Tydlig, central samordning för skolornas IT-utveckling

Punkter som kan slås ihop

Förvaltningen anser att punkterna ”Erbjuda portal- och kommunikations-lösningar med funktioner som motsvarar skolornas behov” och ”Utveckla IT-lösningar för kommunikation mellan skola och hem” under nuvarande område 3 i förslaget bör slås ihop, då båda punkterna tar upp kommunikation.

Förvaltningen anser att punkterna ”Tillgång i skolan ska fysiskt lösas så att alla enkelt kan komma åt sina tillämpningar och dokument” och ”Arbeta för att nyttja IT-baserade möjligheter till arbete och undervisning oberoende av tid och plats” under område 6 behandlar samma område.

Ansvar/uppdrag

För att uppnå intentionerna med en E-strategi är det viktigt att det finns en roll- och ansvarsfördelning inom staden. Under de sju huvudområdena i förslaget anges vad staden, vad stadsdelsnämnderna/utbildningsnämnden och de enskilda skolorna bör göra.

Förvaltningen konstaterar att stadsdelsnämnderna inklusive skolorna ges 102 uppdrag i förslaget till E-strategi, varav 49 uppdrag ges till stadsdelsnämnden och 53 till skolan. Antal uppdrag är alltför många och bör kunna minskas. Under några huvudområden ges samma eller snarlika uppdrag till staden, nämnder och skolor. I dessa fall kan det ibland räcka att uppdraget endast ges till en nivå. Det är viktigt att ha i åtanke att en strategi ska vara ett stöd för verksamheten och då bör den inte innehålla alltför många uppdrag.

Ekonomi

Hur ska den föreslagna E-strategin finansieras? Förvaltningen saknar en ekonomisk konsekvensbeskrivning. En bra strategi kan leda till bättre kvalitet för bland annat elever och kortare handläggningstider i kontakter med föräldrar och rationaliseringsvinster inom den egna förvaltningen. Men det krävs investeringar i system, datorer och kompetensutveckling. Ett problem i stadsdelen är att lärare och elever inte har tillgång till datorer i den utsträckning som behövs för att kunna tillämpa E-strategin. Staden måste tillsätta resurser om nämnder och skolor ska kunna utföra alla de uppdrag som finns i strategin.

Förvaltningen anser att staden inte kan anta en E-strategi för Stockholms skolor utan att finansieringen är löst och finns medtagen i strategin. På sidan 14 under punkten ”Formulera och genomför en långsiktig budget för IT i Stockholms skolor” finns uppdrag om alternativa finansieringsformer och söka möjligheter till ytterligare finansiering. Vad avses med det? Det framkommer ej i strategin.

System

Staden bör se till att den teknik som väljs är anpassad för verksamheten och kan utvecklas i takt med den. Förvaltningen kan inte finna att detta har beaktats i strategin.

Säkerhet

Att hantera IT-baserade lösningar kräver en säker hantering. Förslaget tar upp säkerhetsaspekten under område fem i punkten ”Tillgång i skolan ska fysiskt lösas så att alla enkelt kan komma åt sina tillämpningar och dokument”. Förvaltningen anser att säkerhetsaspekten har en alltför undanskymd plats i strategin och bör få en mer framträdande plats.

Klarspråk

Det är viktigt att E-strategin är klar, enkel och lättförståelig så att ingen utestängs att använda den på grund av språket/ordvalet. Förvaltningen anser att strategin i vissa fall använder ett språk som kan vara svår för en del användare. Det är ord som till exempel ”slutanvändarna”, ”delning av dokument, filer och ...” och ”erbjuda portal- och kommunikationslösningar med funktioner som motsvarar skolornas behov” på sidan 5 samt ”processanalyser” på sidan 9.

Vad E-strategi betyder bör klargöras i dokumentet.

Jämställdhet

Jämställdhetsaspekten bör beaktas i strategin. Majoriteten av användarna i staden är kvinnor och de bör få en framträdande roll vid inköp och utveckling av system.

Normalms stadsdelsnämnd beslöt den 23 juni 2004 att remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av *Inge-Britt Lundin m fl* (fp), *Sebastian Cederschiöld m fl* (m) och *Anders Broberg* (kd) likalydande med särskilt uttalande anfört av (fp) i Hägerstens stadsdelsnämnd, bilaga 1.

Normalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 4 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att det är bra med en gemensam e-strategi för Stockholms skolor med en tydlig ansvarsfördelning mellan staden, stadsdelsnämnderna och skolorna och att betoningen ligger på att IT inte är en isolerad fråga, utan är starkt sammanflätad med verksamheten, med dess behov och förutsättningar.

Bevaka att IT-relaterade kunskapsmål uppnås

Förvaltningen anser att strategin ligger på en bra nivå; den förtydligar de skrivningar om IT i skolan som finns i de nationella styrdokumenterna samtidigt som den inte är för detaljstyrande.

Basera all utveckling på tydligt beskrivna verksamhetsbehov och förutsättningar samt på användarmedverkan

Förvaltningen instämmer i att all utveckling ska baseras på tydligt beskrivna verksamhetsbehov och förutsättningar. Det är dock viktigt att staden involverar såväl pedagoger som elever i utvecklingsarbetet så att de tekniska lösningarna är ordentligt baserade på verksamhetsbehov och användarmedverkan.

Genom att ange ansvar och vad som behöver/skall göras på olika nivåer, såväl på stadens som stadsdelsnämndens och skolans nivå, har strategin möjlighet att bli verkningfull. Förvaltningen menar att det är bra med en tydlig ansvarsfördelning. Det är dock viktigt att påpeka att det på stadsdelsnivå och skolnivå inte kommer att vara möjligt att leva upp till förväntningarna om inte staden centralt fullföljer sina åtaganden.

Prioritera IT-baserade verktyg, lösningar och kompetensutveckling som stödjer kommunikation

Förvaltningen ser positivt på att strategin lyfter fram vikten av att finna nya och bättre lösningar för skola och hem.

När det gäller att utveckla portallösningar för kommunikation mellan skolans personal och elever är det viktigt att staden kontinuerligt inhämtar information från dessa båda grupper om vilka lösningar som är bäst verklighetsanpassade. Den tydliga centrala samordningen får inte innebära att staden utvecklar egna lösningar utan tar aktivt del av skolornas synpunkter och önskemål.

Kompetensutveckling ska i första hand ske i det dagliga arbetet

Många undersökningar om IT i skolan har visat vikten att ha IT-pedagoger eller motsvarande som arbetar aktivt med frågor inom IT i skolan. Förvaltningen tycker därför att det är bra att strategin lyfter fram detta och också erfarenhetsutbytet inom IT och lärande. Att strategin lyfter fram skolledarnas roll är bra men skolledarna måste också ha en koppling in till Stockholms Skolportal.

Övergå till rutiner som tar IT-baserade lösningar till hjälp

Förvaltningen anser att det är bra att strategin trycker på vikten av att övergå till IT-baserade lösningar både internt inom skolan och externt mot exempelvis föräldrar. I förlängningen kommer detta att innebära tidsvinster för alla berörda parter. Initialt ställer det dock stora krav på skolorna både avseende tekniska förutsättningar och ekonomiska resurser.

Säkerställ tillgång till IT-baserade lösningar där verksamheten utförs

För att på bästa sätt kunna nyttja IT:s fördelar, både på arbetet och hemifrån, måste tekniska förutsättningar och kompetens finnas som initialt kan innebära ökade kostnader för skolorna.

Tydlig, central samordning för skolornas IT-utveckling

Om implementeringen av e-strategin ska få genomslagskraft i skolorna bör kostnaderna för implementeringen finansieras av staden. Kopplingen mellan budgetbeslut och strategier/planer är alltid svårhanterbart. Det är därför ibland en fördel om strategier/planer inte innehåller nivåbeslut vad avser direkt resursåtgång.

Slutsats

Sammantaget anser förvaltningen det är bra med en övergripande e-strategi för Stockholms skolor som bryts ned till handlingsplaner på stadsdels- och skolnivå. Stadsdelens IT-styrgrupp har under våren påbörjat arbetet med att ta fram en gemensam handlingsplan för skolorna och förskolorna som bland annat innefattar kompetensutveckling inom lärande och IT för stadsdelens pedagoger. Kompetensutvecklingen kommer att genomföras med medel från bland annat stadens kompetensfond.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslöt den 16 juni 2004 att godkänna förvaltningens synpunkter på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av *Kerstin Gustavsson m fl* (m) likalydande med särskilt uttalande anfört av (m) i Hägerstens stadsdelsnämnd, bilaga 1.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 19 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen har inget att invända eller anföra emot förslaget. Inom nämndens ansvarsområde berörs samtliga skolor. Skolorna i Rinkeby har en i hög grad utbyggd IT-verksamhet där denna är väl integrerad i den pedagogiska verksamheten. Revisionskontoret har under 2003 tagit fram inloggningsstatistik på stadens elevers utnyttjandet av EDU-nätet, där det framkommit att Rinkebyeleverna är särskilt aktiva användare av nätet. Förvaltningen ser det som positivt att förslaget till att förslaget till "E-strategi för Stockholms skolor" ytterligare stimulerar till att förstärka denna fortsatta integration.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslutade den 10 juni 2004 att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget till strategi för IT i skolan men är kritisk till den detaljnivå för stadsdelarna och skolorna som utredningen lyfter fram. Förvaltningen anser att det är nämnderna och skolorna som själva har att finna åtgärder utifrån stadens övergripande mål. Förvaltningen är också kritisk till den korta remisstiden vilket förhindrar att elever, lärarlag och föräldraföreningar fått möjlighet att ta ställning till förslaget. Det saknas en bakgrundsbeskrivning. I en sådan kunde man ha beskrivit var skolorna befinner sig idag när det gäller IT användningen. Det saknas också en beskrivning av syftet med strategin. Och förvaltningen undrar varför det inte finns någon koppling till den centrala e-strategin som beslutades 2001.

Det är positivt att man lyfter fram behovet av utveckling av IT-baserad verksamhet i skolan, såväl inom färdighetssidan i undervisningen som för lärarnas administration. Många skolor har lång väg att gå för att nå de nivåer på IT-stöd i skola som elever och föräldrar kan förvänta sig. Var skolan befinner sig utvecklingsmässigt – vare sig det gäller tillgänglighet eller faktisk användning av IT-stöd – kan bero på många saker, men skolledaren som pådrivare och faktisk användare av IT-stöd i många viktiga sammanhang är mycket viktig och det lyfts förtjänstfullt fram i texten.

Ekonomi är en stötesten i det prioriteringsarbete som måste göras på alla nivåer i det kommunala skolsammanhanget. Utredningen konstaterar mycket riktigt att nödvändiga resurser för e-strategins genomförande måste avsättas i såväl staden som stadsdelsnämnd/utbildningsnämnd. Förvaltningen ser stora svårigheter med detta med tanke på stadsdelens ekonomiska läge både innevarande år och de närmaste åren.

Läroplanen har som mål att varje elev "kan använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapsökande och lärande". E-strategi för Stockholms skolor har ett resonemang kring en fjärde basfärdighet som framför allt handlar om att söka, sammanställa och bearbeta information samt kommunikation. Vad man skulle efterfråga är ett resonemang kring lärande och hur IT-användning stödjer lärandet. Den frågan borde ställas i varje stadsdel och i varje skola.

Ärendet genomsyras av tanken att allt blir rationellare och bättre ju mer IT-stöd man använder i undervisning, administration och kommunikation. Förvaltningen ser inte detta som en

själklarhet och det saknas ett resonemang kring vilka möjliga nackdelar en ökad IT-användning kan få framför allt bland de grupper i skolan som hittills inte blivit "administrativa".

Lärare talar mycket om tidsbrist och att de känner sig ockuperade av utökad administration. Många, framför allt yngre lärare, har hittat sätt att använda IT där deras arbete blir bättre och lättare med IT-stöd. Det har oftast fått växa fram; veckobrev och även annan kommunikation med brukare via e-post samt undervisningsmaterial som framställs med IT-stöd. Om man, som e-strategin föreslår, öppnar upp för kommunikation mellan administrativ förvaltning och lärare på ett heltäckande sätt, finns en stor risk för överinformation och följande informationsstress. Strategin menar att skolan ska prioritera kompetensutveckling med tydlig integrering av IT i undervisningen. Det bör i sammanhanget stå klart vilken nivå som ska eftersträvas.

Under rubriken "Utveckla IT-lösningar" står att staden bör "utveckla och tillhandahålla en portallösning för kommunikation med föräldrar" och att skolan bör "införa de lösningar som staden erbjuder för kommunikation med föräldrar". Detta är en högaktuell fråga i Skarpnäcks skolor, särskilt Bergholmsskolan som tagit fram en egen lösning. Förvaltningens uppfattning är att skolor som redan tagit fram en egen lösning måste få fortsätta att utveckla dessa.

Utredningen lyfter fram skolledarens roll och att denna bör delta i utvecklingsprojekt kring IT. Förvaltningen är tveksam till om det är möjligt att kräva detta i ljuset av den pressade arbets-situation som många rektorer har.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade den 17 juni 2004 att överlämna förvaltningens remissvar till kommunstyrelsen.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget "Strategi för IT i skolan" har delgivits alla skolor. De synpunkter som har kommit in har varit positiva. Man har lyft fram att det finns en tydlig struktur och bra uppdelning mellan staden, stadsdelen och skolenheterna.

IT-användningen i skolorna syftar till att allmänt stimulera eleverna, stödja det egna lärandet, göra skolarbetet roligare och verksamheten mer effektiv.

Rektorerna har det pedagogiska ansvaret på skolenheterna. För att kunna stödja skolornas arbete och erfarenhetsutbyte kring IT har stadsdelsförvaltningen initierat IT pedagoger och IT tekniker från samtliga skolor i Skärholmen att bilda ett pedagogiskt IT nätverk. Här kan pedagoger och tekniker samverka, stötta varandra och driva IT utvecklingen vidare.

"Strategi för IT i skolan" kan bli ett tydligt och bra hjälpmedel för att utveckla skolornas IT strategi och det pedagogiska IT arbetet i stadsdelens nätverk. Det är också viktigt att stadsdelen kan ta del av stadens ansvar när det gäller IT strategi och att det finns bra information och samverkan mellan staden, stadsdelarna och skolenheterna.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslutade den 15 juni 2004 att som svar på remissen i huvudsak godkänna förvaltningens svar och överlämna detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen samt därutöver anföra följande.

E-strategi i Stockholms skolor anger riktlinjer för utvecklingen av IT-lösningar inom staden och i skolorna. I rapporten saknas hur utredningsgruppen tänkt sig att lösa utvecklingen av IT-stödet för de handikappade. Dessutom saknas en kvantifiering (ofta en procentsats) av tillgängligheten på hårdvara och mjukvara.

Handikapphjälpmedel

De handikappades situation är viktig att uppmärksamma då dessa grupper i många fall behöver hjälpmedel för att kunna nyttja datorer. Det finns idag en stor mängd hjälpme-

del på marknaden och det borde vara en självklarhet att detta skulle ha ingått som en del i strategiutredningen.

Tillgängligheten

För att strategiplanen skall kunna fullföljas och bli det hjälpmedel som skall utveckla interaktionen mellan skolan och dess parter behövs en strategi också hur man skall hålla igång drift och service på lokala datorer, men också på den gemensamma portal som blir navet i interaktionen. Genom att definiera lägsta möjliga servicegrad kan man lättare definiera behovet av parallella system och behov av personal för drift av systemen. Ofta glöms detta bort och en förhoppning om att datorerna skall lösa många problem i världen kommer snabbt på skam.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Enligt förvaltningens uppfattning uppfyller föreslagna e-strategi för stadens skolor i huvudsak målsättningen med dokumentet, att ”ange riktning för den utveckling av IT-lösningar som ska ske inom staden och på skolorna. Strategin syftar till att ge stöd till IT-användningen i skolorna.”

Förvaltningens synpunkter avviker inte i något väsentligt från de förslag som framförs i e-strategin. De synpunkter som lämnas nedan är förslag på kompletteringar, förtydliganden och förstärkningar av styrgruppens förslag.

En förutsättning för att genomföra e-strategin är att framtida satsningar grundas på väl testade och genomarbetade plattformar innan de lämnas över till användarna. Den relativt låga användningsgraden av IT ute på skolorna kan till stor del tillskrivas de system som tagits i drift utan att ha varit tillräckligt stabila i den driftmiljö de ska användas. Som exempel kan nämnas den i februari lanserade Skolportalen som ännu efter ca 4 månader fortfarande är instabil. Ett sätt att minska risken att liknande problem uppstår är att göra som staden nu gör med det nya ekonomisystemet, ett successivt införande i en eller ett par förvaltningar i taget över en längre tidsperiod.

E-strategins förslag att slutanvändare skall vara delaktiga i alla projekt som staden startar, att ta tillvara slutanvändarnas synpunkter och erfarenheter uppfattas av skolledarna som positivt. På detta sätt kan dels användarvänligheten öka dels kan staden försäkra sig om att det finns någon efterfrågan av produkten av slutanvändarna. Detta synsätt, att förvaltningarna beskriver behov och beställer tjänster av Stadsledningskontorets IT-avdelning, är också den modell som anges i det förslag till informationsteknisk plattform som nyligen skickats ut till samtliga nämnder för yttrande.

I strategin nämns under huvudpunkt 1 ”Bevaka att IT-relaterade kunskapsmål uppnås”. Det är viktigt att betona detta så att inte kursplaner skrivs endast för att uppnå som det heter ”IT-relaterade kunskapsmål”. E-strategin bör kompletteras med en skrivning om hur datorn kan infogas på ett naturligt sätt i det dagliga skolarbetet.

Datorn har med hjälp av utbyggnaden av bredband och Internet, speciellt bland ungdomar, utvecklats till ett av det mest använda kommunikationsverktygen. Många använder chatt, communitys m m i sitt dagliga umgänge. Här har det uppstått ett glapp mellan lärare och elever. Lärare har ofta inte insikt i hur eleverna använder dessa verktyg.

I denna nya form av kommunikation väcks frågor av moralisk och etisk karaktär. Det sker mobbnig via chatt, bilder på kompisar läggs ut på communitys, man stjälar varandras lösenord m m. Strategin bör kompletteras med en policy för hur dessa nya problem och frågeställningar ska hanteras på olika nivåer i staden.

Skolor som består av många olika enheter (skola, fritids m.m.) i fysiskt skilda byggnader har idag svårt att leva upp till målet att IT-lösningarna skall vara baserade på verksamhetsbehov och användarmedverkan. Lösningar för att koppla enskilda enheter till datanäten finns (ADSL) men upplevs ofta som för dyra för att rymmas inom enheternas budget.

IT är ett bra komplement för kommunikation och information mellan lärare och föräldrar. Förslaget att tillhandahålla en portallösning där föräldrar loggar in för att nå information om t ex elevens resultat på de nationella proven eller frånvaro, att få information om läxor och olika aktiviteter är ett bra sätt att stärka samarbetet mellan skola och hem. Idag finns olika lösningar på detta så någon egen utveckling av programvara inom staden kan knappast behövas. Stadsdelen är intresserad av att medverka i arbetet med att hitta och pröva olika produkter. Även i arbetet med skolans administration av blanketter mm bör samma portallösning kunna användas. Elevarbeten och läromedel är andra exempel på vad som bör kunna nås via en portal.

Under rubriken ”Utveckla IT-lösningar för kommunikation mellan skola och hem” föreslås att staden ska ta fram riktlinjer och förslag till innehåll på skolors webbplatser. Enligt förvaltningens uppfattning kan det vara bra med en checklista som anger vad som bör vara med och ett antal tips och idéer. Däremot är det viktigt att varje skola får utforma layout och utseende och komplettera med egen information för att anknyta till den egna profilen samt att göra olika intressegrupper delaktiga i arbetet.

Med de nya publiceringsverktyg och informationsdatabaser som finns kan skolpersonalen själva publicera information om verksamheten på nätet. Det är viktigt att sprida kunskap om vad som kan läggas ut och vad som inte kan läggas ut utan personligt medgivande. Eventuellt bör det utbildas en PuL -(personuppgiftslagen) ansvarig på varje skola.

Vantörs stadsdelsnämnd avlämnar ett förvaltningssvar på remissen.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 24 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är i huvudsak positiv till förslaget till strategi för IT i skolan. Förvaltningen menar dock att strategin i flera avseenden är alldeles för detaljerad, i synnerhet gäller det vad som förväntas av stadsdels- och skolnivån. Det bör ankomma på nämnderna och skolorna att finna former för arbete med IT-frågor utifrån stadens övergripande mål.

Förvaltningen är också kritisk till den korta remisstiden och tidpunkten för densamma vilket omöjliggjort en förankring bland elever, föräldrar och lärare. Vidare är förvaltningen kritisk till att det inte finns någon nulägesbeskrivning som utgångspunkt för de mål och prioriteringar som anges.

Det är positivt att förslaget lyfter fram behovet av utveckling av IT-baserad verksamhet i skolan för såväl undervisning och skolans administration som för kommunikation med föräldrarna. Möjligheten att motsvara dessa behov ser i dagsläget olika ut. Orsaken till detta kan bero på många olika faktorer exempelvis skolans ekonomiska villkor och personalens kompetens inom IT-området. Utredningen konstaterar att nödvändiga resurser för e-strategins genomförande måste avsättas i såväl stadsdelsnämnd som i staden centralt. Förvaltningen ser dock stora svårigheter att åstadkomma sådana prioriteringar med tanke på stadsdelens och skolornas ansträngda ekonomi. Det är därför viktigt med en konstruktiv dialog mellan samtliga nivåer i staden innan centrala beslut om nya strategier eller inköp av hård- och mjukvara fattas.

Förvaltningen instämmer i att skolledarna har ett viktigt ansvar för att utveckla skolans IT-strategi men ställer sig frågande till att detta ansvar innebär att skolledare ska direktinvolveras i olika utvecklingsprojekt. Deltagare i utvecklingsprojekt kan med fördel utses bland skolans personal vilket också skulle innebära att några lärare får spetskompetens inom ett område och därmed kan fungera som handledare till sina kollegor.

Förvaltningen tillstyrker förslaget till strategi för IT i skolan med ovanstående erinringar och synpunkter och återoppar detta förvaltningsyttrande som svar på remissen.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade den 22 juni 2004 att återropa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen samt att därutöver anföra.

I remissen betonas att IT-användandet i skolorna syftar till att allmänt stimulera eleverna, öka elevernas lärande, göra skolarbetet roligare och verksamheten mer effektiv. Trots denna viktiga målangivelse finns inget i underlaget som visar att elevgrupper fått ha inflytande över utformningen av förslaget till e-strategi i Stockholm skolor.

Staden bör skyndsamt hitta en arbetsordning där företrädare för eleverna på ett tidigt stadium har möjlighet att påverka de förslag till beslut som kommer att vara viktiga för deras dagliga arbete i skolan.

Särskilt uttalande gjordes av *Olle Andretzky m.fl.* (m) likalydande med särskilt uttalande anfört av (m) i Hägerstens stadsdelsnämnd, bilaga 1.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Styrgruppen för IT i skolans förslag till e-strategi för Stockholms skolor är enligt förvaltningens uppfattning ett mycket generellt förslag, som i sina flesta delar skulle kunna appliceras inom vilken verksamhet eller förvaltning som helst. Det är förvaltningens uppfattning att förslagsställarna under arbetets gång, koncentrerat sig på den kommunikativa aspekten av IT-användandet och valt att inte utveckla den naturligaste delen i en e-strategi för Stockholms skolor – IT som ett pedagogiskt verktyg för eleverna. Styrgruppen för IT i skolan påpekar i sitt förord att IT-användandet i skolorna syftar till att allmänt stimulera eleverna, öka elevernas lärande, göra skolarbetet roligare och verksamheten mer effektiv. Konsekvenser av detta viktiga påpekande står inte att finna i det nu aktuella förslaget.

Östermalms stadsdelsnämnd beslutade den 10 juni 2004 att godkänna och överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen om strategi för IT i skolan.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 maj 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Staden visar att IT är ett viktigt och prioriterat område. Läroplanen och övriga styrdokument får ett komplement genom att det blir nödvändigt att bevaka att IT-relaterade kunskapsmål uppnås.

Genom att ange ansvar och vad som behöver/skall göras på olika nivåer, såväl på stadens som stadsdelsnämndens och skolans nivå, har strategin möjlighet att bli verkningsfull. Förvaltningen menar att det är bra med en tydlig ansvarsfördelning. Det bör dock noga påpekas att detta innebär att det på stadsdelsnivå och skolnivå inte kommer att vara möjligt att leva upp till förväntningarna om inte staden centralt fullföljer sina åtaganden.

Förvaltningen ser positivt på att Strategi för IT i skolan lyfter fram vikten av att finna nya och bättre lösningar för skola och hem. Stadsdelens IT-utvecklingsgrupp kommer att få en viktig uppgift när det gäller genomförandet av strategin. Att Östermalm idag har en väl fungerande utvecklingsgrupp kommer med all säkerhet att underlätta arbetet med att ta fram en lokal handlingsplan.

Kostnader för genomförandet av e-strategin måste finansieras av staden och prioriteras mot annat i det ordinarie budgetarbetet. Förvaltningen instämmer i att all utveckling ska baseras på tydligt beskrivna verksamhetsbehov och förutsättningar. Här vill förvaltningen dock trycka på är det mycket viktigt att staden involverar såväl elever som pedagoger i utvecklingsarbetet så att de tekniska lösningarna är ordentligt baserade på verksamhetsbehov och användarmedverkan. När det gäller att utveckla portallösningar för kommunikation mellan skolans personal och elever är det viktigt att staden kontinuerligt inhämtar information från dessa båda grupper om vilka lösningar som är bäst verklighetsanpassade. Den tydliga centrala samordningen får inte innebära att

staden utvecklar egna lösningar utan att aktivt ta del av skolornas synpunkter och önskemål. Förvaltningen ställer sig tveksam till att uttryck som ”den valda portalen” används, vilket i detta fall skulle handla om Skolportalen Stockholm. Denna lösning får inte ses som enda möjlighet för att uppnå målen.

Att strategin lyfter fram skollärans viktiga roll är bra, men förvaltningen konstaterar att skollärarna idag inte har någon koppling in till Skolportalen Stockholm.

Östermalms stadsdel har IT i skolan som ett prioriterat område och har under en längre tid arbetat aktivt med dessa frågor. Förvaltningen upplever därför att stadsdelen redan har kommit långt då det gäller att implementera strategin IT i skolan. Stadsdelens skolor och förskolor kommer att med hjälp av medel från kompetensfonden gå in i en IT-satsning med omedelbar start och med slut värterminen 2006. Denna satsning poängterar, liksom det är skrivet i Strategin för IT i skolan, att kompetensutveckling i första hand ska vara knuten till det dagliga arbetet.

Strategin är skriven ur ett lednings- och styrningsperspektiv och därför inte alldeles enkel att ta till sig för elever, pedagoger och föräldrar.

Utbildningsnämnden beslöt den 14 juni 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Särskilt uttalande gjordes av *Jan Björklund m fl* (fp) likalydande med särskilt uttalande anfört av (fp) i Hägerstens stadsdelsnämnd, bilaga 1.

Särskilt uttalande gjordes av *Mikael Söderlund m fl* (m) likalydande med särskilt uttalande anfört av (m) i Hägerstens stadsdelsnämnd, bilaga 1.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 1 juni 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Utbildningsförvaltningen föreslår att arbetsgruppens förslag till Strategi för IT i skolan godkännes med följande tillägg:

1. Arbetsgruppens förslag bör tydligare ange krav på att support och driftssäkerhet säkerställs via en HelpDesk med hög teknisk kompetens och med möjligheter och resurser till snabbt stöd för användarna.
2. Arbetsgruppens förslag bör tydligare betona vikten av att goda exempel och intressanta utvecklingsområden sprids i stadens skolor, och att utveckling sker i samverkan och inte isolerat på olika skolor.

RESERVATIONER M.M.

Hägerstens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Sven Lindeberg m fl (fp) enligt följande.

IT och datorer ska ses som ett pedagogiskt hjälpmedel bland andra. Det har läge funnits en övertro till datorn som universallösning på skolans problem, men datorn kommer aldrig kunna ersätta läraren eller läroboken. Därutöver bör det finnas tydliga pedagogiska mål för alla satsningar på IT och e-lärande i skolan.

Särskilt uttalande gjordes av Margareta Cederfelt m fl (m) enligt följande.

IT kan erbjuda ett spännande verktyg för att ytterligare utveckla såväl pedagogiken och undervisningen i skolan som hur staden som helhet sköter sina åtaganden gentemot medborgarna. Det finns stor anledning att fortsätta det arbete med förbättrat IT-stöd som inleddes under den förra mandatperioden. Av särskild vikt inom skolans område är att staden fortsätter arbetet med att förbättra redovisningen av skolornas resultat och inriktning för att underlätta föräldrars och elevers val av skola.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Bengt Carlsson m fl (m), Fredrik Lundin m fl (fp) och Patrik Holmberg (kd) enligt följande.

IT kan erbjuda ett spännande verktyg för att ytterligare utveckla såväl pedagogiken och undervisningen i skolan som hur staden som helhet sköter sina åtaganden gentemot medborgarna. Det finns stor anledning att fortsätta det arbete med förbättrat IT-stöd som inleddes under den förra mandatperioden. Av särskild vikt inom skolans område är att staden fortsätter arbetet med att förbättra redovisningen av skolornas resultat och inriktning för att underlätta föräldrars och elevers val av skola. IT får dock ej betraktas som ett separat projekt utan skall vara ett naturligt inslag i den löpande verksamheten.